

Nr 48 • 30/11 • 1968

Upp i det blå...

Sid 2

De nya entusiasterna

De nya entusiasterna—Åfors Raket- och Ballongklubb som förvärvat landets första varmluftballong, Emelie.

Av Birgitta Kalfjäll

Foto: Ola Terje

På övre bilden lastas Emelie ut, hela luftfarkosten får plats i skåpbilen. Undre bilden visar det stolta ögonblick då hon för första gången börjar en uppstigning i Sverige. Klubbmedlemmarna Björn Ramél, Erik Höglund och Bertil Vallien fick stanna på marken.

Sveriges första varmluftballong heter Emelie — eller som luftfartsmyndigheterna föredrar att kalla henne SE-ZZA — och får inte förväxlas med gasballonger som är något helt annat. Emelie ägs av Afors Raket- och Ballongklubb, ett slutet sällskap som till största delen består av småländska glaskonstnärer.

Emelie är konstruerad av ballongfararproffset Donald L. Piccard och kommer från Kalifornien. Komplet med ballong, gasoltuber, brännare och korg kostar hon cirka 20 000 kronor. Driftskostnad omkring 12 kronor per timme.

Emelie är egentligen en jättelik fallskärm, det är bara det att hon lika gärna stiger

uppåt som hon dalar ner. Själva ballongen är av mycket tunn och lätt nylonväv, sydd i sektioner som delas av med genomgående vajrar av rostfritt stål, de håller fast korgen som är gjord av flätad rotting, ett starkt och böjligt material som tål hårda landningar. I korgen finns plats för fyra gasoltuber som seriekopplas och har en slang upp till brännarna — en gasolspis kan vi försöka kalla det — som är upphängd strax ovanför huvudet på ballongfararna och håller luftbubblan i ballongen varm så Emelie kan stiga till väders.

Från korgbotten och upp till ballongtoppen är Emelie 20 m, hög som ett modernt femvåningshus, ballongens diameter är 16 m

och rymmer 1 600 kubikmeter luft — det samma som tre vanliga 3-rumslägenheter. Emelie orkar med en belastning på 450 kg, med lite god vilja går det att klämma in fyra personer med gasoltuberna i korgen.

Luften i Emelie värms alltså upp med hjälp av gasol. Vid start vecklas ballongen ut på marken, några håller ut den stora öppningen i ballongens nederdel — ett hål på cirka 4 meters diameter — medan en sköter gasolbrännarna, det finns tre brännare på plattan vilka ger en låga som blir fyra meter hög och riktar den mot öppningen i ballongen. Eftersom den uppvärmda luften stiger fylls Emelie så småningom av varmluft och strävar upp mot skyn.

De första flygningarna ägde rum vid Kulla i Kosta-trakten en lugn och vacker förhöstdag. Varmluftballongen Emelie, hos Luftfartsverket inregistrerad som SE-ZZA, glider majestätiskt upp från en liten äng och svävar ut över riksvägen mot Lenhovda där en lång rad bilister tvärmitade, de trodde inte sina ögon.

Skuggan av ballongen faller på en liten bit av Småland, man svävar ljudlöst på ett par hundra meters höjd. Ballongkorgen räcker en knappt till midjan, det är lite trångt med alla gasoltuberna. Det är en skön och egendomlig upplevelse att flyga i ballong, det går inte att jämföra med vanlig flygning.

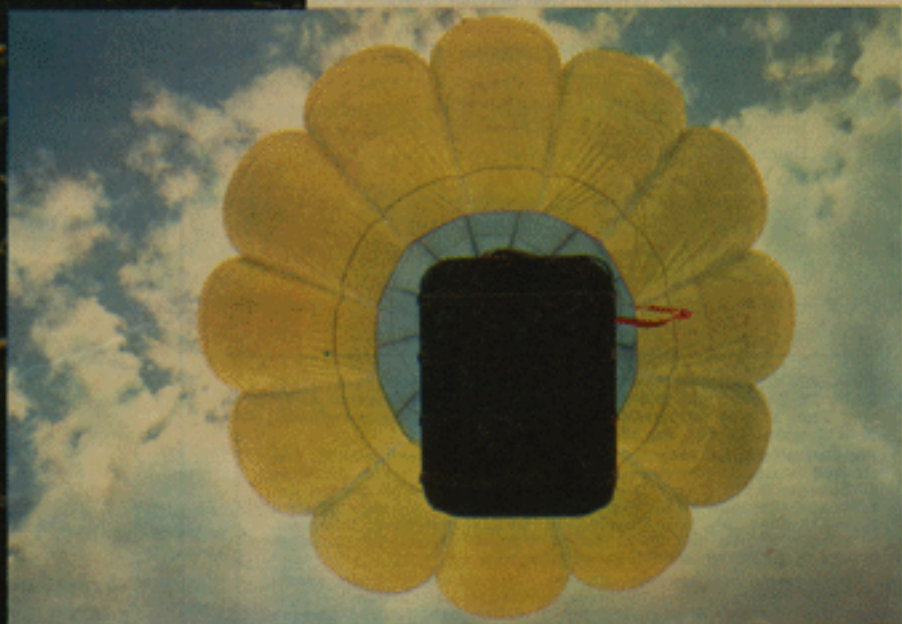

Emelie går bara att manövrera i höjdlid, uppåt genom att skruva på mer värme, nedåt genom att öppna en ventil i ballonghöljet och kyla ner henne. För att kunna föra henne i sidled också fordras omfattande kunskaper i meteorologi, hon följer med vindarna. Emelies stighastighet med full gas är 8 meter per sekund. En J35 Drake stiger till 10 000 meter på 1,5 minut, medan Emelie makar sig upp på 5 000 meter på 10 minuter, men med tanke på att hennes anmoder gjorde sin första färd 1783 är hastigheten imponerande.

Före en ballonguppstigning måste vädret nog studeras och alla närliggande flygfält varnas, men vanligen flyger hon så lågt att hon inte hindrar annan lufttrafik. Om manövreringen kan vi helt ovetenskapligt säga så här: vindar går åt olika håll på olika höjder, man bestämmer åt vilket håll man vill fara, undersöker på vilken höjd vinden går. Kliver i korgen och eldar på tills Emelie nått rätt höjd, stänger av gasolen så bara pilotbrännaren är på, »sparlågan», och svävar fram med blicken på den viktiga höjdmätaren. Öppnar ventilen om man vill sjunka en bit, skruvar på gasreglaget för att komma högre. Emelie är inte så reaktionsnabb, det tar 10—20 sekunder innan manövereffekterna kommer.

Emelie har blivit lite svedd i kanten av den stora uppvärmningslågan, men hon flammnar aldrig upp om hon blir utsatt för eld, nylonet skulle i så fall smälta. Under flygning är det knappast troligt att det kan ske, pilotbrännaren är väl skyddad.

Några av medlemmarna i Åfors Raket- och Ballongklubb går nu på ballongpilotutbildning i Kosta för att få ballongförarcertifikat. De teoretiska kraven motsvarar ungefär de för segelflygcertifikat, och dessutom måste man ha 16 timmars ballongflygtid, 6 med instruktör och tio timmars ensamflygning, innan man blir betrodd ballongpilot. ●

Vid ballongflygning sköts markkommunikationen med radio — om man inte är så lågt så man kan ropa till alla de som snubblande och springande försöker följa efter genom skogen. På de infällda bilderna syns plattan med gasolbrännarna, den sitter på betryggande avstånd från nylonhöljet. Handflätad, handplockad rotting är det tåligaste materialet för korgen, den skall klara av törnarna vid landningar.